

Историко-географска справка за град Първомай

I. Географски и климатични данни

Град Първомай е разположен в източната част на Пловдивска област, в Тракийската низина, на около 134 метра надморска височина с географски координати 25°14' източна дължина и 42°07' северна ширина. На 42 км западно от него е град Пловдив, на 60 км североизточно – град Стара Загора, а на 36 км източно – град Хасково. През Първомай преминават железопътната линия от Европа за Мала Азия, международния път Е 80 (строежът на магистрала “Тракия” го отмества на около 10 км северно от града) и шосето от Стара Загора през Чирпан за Асеновград и Смолян. Край Първомай текат река Марица – северно на около 1.5 км и река Мечка – южно и западно непосредствено до града.

Землището на града заема част от някогашния Тракийски плиоцентски басейн, залял и отчасти затрупал обширна вулканична област, съставена от андензити, риолити и вулканични туфи, смесени със старотерциерни варовици и мергели. Младите тектонични движения са силно развити и са причина за чести земетресения, най-известно от които е Чирпанското земетресение (VIII –IX степен по MSK), чийто епицентър е бил по-близко до Първомай, отколкото до Чирпан.

В землището на града най-разпространени почви са черноземите-смолници, канелено-горските, ливадно-канелените и ливадно-алувиалните почви. Територията на землището спада към областта с преходен средиземноморски климат. Средната януарска температура е около 1° - 2°С, а средната юлска – около 25° - 26°С. Минималната температура е достигала до около -33°С, максималната – до над +44°С. Лятото е сухо и горещо, зимата е сравнително мека, с тънка снежна покривка, която не се задържа дълго. Годишните валежи са под средните за страната – около 532 литра/м². Град Първомай е център на община, която включва града и още 16 села, свързани с третокласни и четвъртокласни шосета. Общината е с обща площ около 460 км².

II. Исторически данни.

Районът, в който е разположен град Първомай, е заселен със живот от най-дълбока древност. Най-известните находки от територията на общината са: намерения през 1965 г. на около 12 км южно от града скелет на дейнотериум (*Deinoterium thraces kovatchis*), запазен на около 90 %, чиято възраст е около 10 милиона години и прочутия Езеровски златен пръстен – V век пр. н. е., с най-дългия известен засега надпис на тракийски език! Най-древните останки в самото землище на града са от праисторическото селище в местността Старите лозя (на окоо 1 км южно от Първомай). Културният пласт е висок около 2 м с диаметър около 500 м. Селището е съществувало през каменномедната епоха. Тук е намерен макетът на пещ, изложен в Археологическия музей в Пловдив. При всяко разораване на терена тук се появяват все нови и интересни находки по на около 8 – 9 хиляди години! Праисторически селища са отбелязани и на 3-4 км северозападно от града и в източната част на кв. Любеново. От тракийския период са отбелязани находки на около 3-4 км западно от града, на около 1,5 км северозападно от кв. Любеново и южно от Първомай – по левия бряг на река Мечка. Находките – бронзова ризница от VI в. пр. н. е., големи каменни градежи, гробници, мраморни фрагменти, керамика, огромни купове за жито, над десет тракийски могили, многобройни монетни находки; говорят, че районът е бил плътно населен по време на тракийско население, което е водело пълнокръвен и интензивен живот. За съжаление, тук не са правени системни археологически проучвания и не могат да се посочат данни за конкретни селища, каквито несъмнено са съществували тук по това време. От македоно-римския период в този край най-интересни находки са намерени: северно от кв. Любеново мраморна плоча надпис на гръцки език /запазената част от него гласи: “На добър час. Аврелий Диниас син на Асклепиад като отправих молба към бог Асклепий поставих (тази плоча?)”/; конска глава в естествена големина, част от вероятно голяма мраморна статуя и един рядък археологически паметник – мраморна (висока 110 см, с отделна 30 см поставка) статуя на гладиатор – тракиец – Еиптас, намерени западно от града. Тези находки, заедно с мраморните колони, корнизи, фризове, капители и други мраморни и керамични отломки, намерени южно от Първомай, по левия бряг на река Мечка, говорят, че и през този период районът е бил плътно заселен. Землището на град Първомай е присъединено трайно, стабилно и невъзвратимо към България по времето на Симеон Велики – вероятно по време на първата му война с Византия – 894 – 904 г. От времето на Второто българско царство

е намерения в кв. Дебър оригинален втори екземпляр на моливдула на Йоан VI Кантакузин (ок. 1293 – 1383 г.) – виден византийски политически деец и писател, император на Византия от 1347 до 1355 г. Моливдулт му е от времето преди да стане император. Тази и други находки, както и преданията, говорят, че районът е бил плътно заселен и с ясно оформена българска национална идентичност по времето на първите две български царства. Турците стъпили трайно в землището на Първомай след 1371 г., като при нашествието си унищожили съществуващите тук селища. Населението се разбягало – предимно към Родопите. Трябвало да минат над 100 години, турската власт в този край да се стабилизира и да спре безчинствата на турците и в незащитените равнини райони, за да започнат да се завръщат българи и в нашия край и да се появят тук отново техни селища. Най-старото документирано споменаване на град Първомай е от 1576 г. То е в регистъра на длепкешаните в българските земи, изготвен от Джафер, кадията на Пазарджик (Ориенталския отдел на Народна библиотека “Кирил и Методий” – София, сигнатура: фонд 95, арх. Ед. 23). На стр. 9 от оригинала, към нахия Караджа даг, в превод от турски език, пише: “Село Елиаслу. Според турковедът Руси Стойков транскрипцията на името на селището е Елиаслу и става дума за днешния град Първомай. Турковедът А. Разбойников предпочита транскрипцията Илиаслу и не уточнява за кое селище става дума. Горното сведение показва, освен засвидетелстването на съществуването на Елиаслу (Първомай) през 1576 г., и че: селището не е много малко, след като е само едно от четирите, споменати в във въпросния документ от този район; това, че всички са нови джелепкешани и броя на отчетените овце не е много малък в сравнение с другите описани селища, говори за едно доста бурно разрастване и развитие на селището; поставянето начело в списъка на името Насух Абдуллах ясно говори за помохамеданчване тук (виж “Асимилаторската политика на турските завоеватели, БКП, С., 1964, стр. 125, според там даденото презимето Абдуллах се превежда като “раба божи” и с него се именува приелите исляма, чиито родители не са били мохамедани), помохамеданчване, което е немислимо без наличието на български елемент. Следващото споменаване на Първомай е от началото на XVII век. Анонимен капитан – инженер, пратеник за Цариград (споменат в добавките към Хаджикалфовото описание на Босна и Румелия), пише: “През потока Станимокъ (Станимакъ), гдето 2 ч. в дясно се намира град със същото име, край Марица през Папазли за Алиага Чекмедже, $\frac{3}{4}$ час от Марица на дясно. През селата Енихагле, Когали, Куручешме за Семишица.” Алиага Чекмедже специалистите идентифицират като днешен Първомай, а Енихагле – като днешния квартал на града – Дебър. Трябва да се отбележи, че сведенията за двата днешни квартала на град

Първомай – Любеново и Дебър, съществували като самостоятелни селища до 1969 г., са още по стари – Любеново се споменава в турски документи от 1488 и 1576 г. като Югуртчи; а Дебър е отбелязано като къой де Ени Мусулман от венецианският дипломат и учен Бенедето Рамберти, секретар на посланика в Цариград, минал оттук през 1534 г. и като Енимахлеот анонимния капитан – инженер в началото на XVII век, за когото стана дума по-горе. До освобождението трите селища се появяват периодично в историческите извори под различни имена: Първомай като Елиаслу, Илиаслу, Алиага Чекмедже, Алиага чешме, Хаджилес, Аджилес, Хаджиелес, Яджила и най-разпространеното – Хаджи Елес; Дебър – като къой де Ени Мусулман, Енимахле, Бабаески, Иннимал, Дервент Ени махле и най-разпространеното – Дервент; а Любеново – като Югуртчи, Югуртчи, Юртчи до най-разпространеното Юртчи. Особено интересни сведения дава за Дебър френският лекар пътешественик Пол Люкас, минал през него през 1706 г. и посветил му описание от почти една страница! През епохата на турското робство в землището на днешен Първомай са съществували освен Елиаслу, Юртчи и Дервент и селцата Кушукъой, Челингирмахле, Църквището, Чукура, Мурханли... Църквището и Чукура (или Калайджиевия чеир) са по-скоро имена на местности и селцата сигурно са имали други имена. Населението им, както и това на Дервент, било чисто българско. Кушукъой, Челингирмахле, Мурханли и Юртчи били чисто турски села. Всичките тези селца се запазили до Освобождението, с изключение на тези в Църквището и Калайджиевия чеир, които били обединени в едно ново селище – Ени махле, Дервент Ени махле (дн. Квартал Дебър). Една немалка част от жителите на Калайджиевия чеир се преселили край чифлика на Хаджи Елес – в селцето Елиаслу, превърнало се в Хаджи Елес. За възникването и придобиването на най-разпространеното име на град Първомай в миналото – Хаджи Елес съществува една поетична и трагична легенда. Според нея и другите сведения селището е възникнало най-късно в началото на XVI век около чифлика на крупния турски земевладелец Хаджи Елес, чиято майка е била отвлечена българка. Почти три века селището е било и естествен административен център на района, най-вероятно защото тук е било седалището на представителя на турската власт в района. В Хаджи Елес е било седалището на колагасъ (военен чин между капитан и майор – висок за онова време), за който се говори в известната история за хайдутите Мария и Караиван (прототипи на описаните във филма “Козият рог”). Между Хаджи Елес и Юртчи ежеседмично ставал много голям пазар, на който се събирали около 10 хиляди души – така твърди известния турски пътешественик Евлие Челеби, който минал оттук през 1653 г. На този пазар се търгувало най-много едър рогат добитък, коне, жито... Най-вероятно отглас и развитие на този

пазар е и един от най-големите панаири в Южна България – Първомайския, който се провежда ежегодно в началото на септември. Основният поминък на населението тук по това време се осигурявал от земеделие и животновъдство. Българските семейства притежавали средно по 30 – 40 дка земя. Подобно било положението и на турските семейства, но отделни по-богати турци притежавали и повече земя, организирана в чифлици. Зърното се мелено в десетките воденици, разположени предимно край река Мечка. Излишъкът от селскостопанска продукция бил изкупуван от търговци и заедно с тази, събирана под формата на данъци, се превозвали чрез каруци и салове по река Марица. Тогава Марица била далеч по-пълноводна от днес и била плавателна за малки плавателни съдове и особено за салове от устието си чак до към Пазарджик. Край Първомай и Юртчи имало пристанища за салове – “скелета”, край които дори възниквали и малки махали. Поради географския характер на района – неговата естествена незащитеност и силната турска власт тук, националноосвободителните борби не са ярко изразени в Първомай. Въпреки това тук са шетали редица хайдутни войводи, сред които най-известен е прочутият Ангел (Кариотов) войвода. През 1836 г. в Османската империя било извършено преброяване, според документ , който е пазен в Габрово, в тази година в Хаджи Елес е имало вече килийно училище. Преданията говорят, че някъде около 1830 – 1832 г. в Хаджи Елес имало две махали – турска и българска. Българската била много по-голяма, но само турците си имали джамия и училище. Българите пожелали също да си изградят религиозен храм, но успели да получат разрешение само за училище. То било изградено през 1832 г. Първи учител бил поп Никола, който освен обучението на учениците извършвал в училището и богослужения, църковни обреди – венчавки, кръщенета, опела. През 1849 г. в училището, което тайно растяло чрез различни пристроявания, бил изграден и олтар и сградата била официално призната и осветена като църковен храм – това е запазената и до днес църква “Свети Димитър”.. За нуждите на училището в съседство с църквата хаджиелесци построили нова сграда. Особено бурно започва да се развива Хаджи Елес след 1873 г., в началото на която се открива официално железопътната линия от Белово до Димитровград. Край Хаджи Елес е изградена една от само двете гари в този край. Хаджи Елес е освободен от турско робство на 1 (13 – ст.. стил) януари 1878 г. от Втора бригада на 1-ва Кавказка кавалерийска дивизия. На 5 (17) януари авангардът на 2-ра бригада на 2-ра Гвардейска Кавказка кавалерийска дивизия (командир генерал майор Клодт) – Конно-гренадирския полк и др. части под общото командване на полковник барон Шакелберг заема Дервент. Три дни по-късно през Дервент преминава (и отсяда в дома на Запрян Честименев за кратка почивка) и генерал Гурко, където го посрещат стотици

жители, начело със стария учител Тахчиев, войводата Димитър Гатев и други първенци. Ролята на Първомай като административен център на района проличава ясно веднага след Освобождението - при административното устройство на Източна Румелия град Хаджи Елес става център на една от само четирите околии в тогавашния Хасковски окръг. Този факт е особено показателен на фона на резултатите от първото официално преброяване, проведено в края на 1879 г. в Източна Румелия, според което Хаджи Елес има само 799 жители и по този показател е едва на 14-то място сред 29-те селища, включени в околията! Дервент с 1950 жители е второ по големина селище в околията, Юртчи е 20-то с 550 жители. Турците в Хаджи Елес са само 115 души – 14.39 % при 20.78 % за околията и около 33 % за областта! Това, заедно със запазените спомени, показва, че при Освобождението Хаджи Елес е загубил една чувствителна част от своето население от турски произход. Бурният миграционен процес в последвалите няколко години, когато над 2/3 от жителите – турци на околията се изселват в Турция също е в подкрепа на тази теза. В резултат на тази миграция до 1890 г. напълно изчезват турските селца в землището на днешен Първомай – Мурханли, Кушукьой, Челингирмахле... Изселват се и турците от Юртчий и Хаджи Елес. Резултатите от преброяването от 1 януари 1880 г. за трите селища, съставни квартали на дн. Първомай, поместени в “Официална статистика на източнорумелийското население”, книжка от 89 страници, отпечатана през 1880 г. в Пловдив, са следните:

Преброени	СЕЛИЩА			Общо в околията
	Град Хаджи Ейлес*	Село Дервент	Село Юртчий	
Къщи	156	385	133	5 117
Семейства	156	385	133	5 117

Жители	799	1 950	550	24 236
в това число:				
Българи	684**	1 892**	306**	18 827**
в т. ч. мъже	358	1 019	163	9 864
жени	326	873	143	8 963
Турци	115**	-	221**	5 034**
в т. ч. мъже	58	-	114	2 673
жени	57	-	107	2 361
Цигани	-	58**	24**	366**
в т. ч. мъже	-	29	12	200
жени	-	29	12	166
Всичко жители	799	1 950	550	24 227***

- точно така е изписано

- тези цифри липсват в преброяването, тук са получени чрез събиране

- това е действителния сбор, цифрата 24 236 жители (посочени в изданието от 1880 г.) не е аритметично вярна!

За първи околийски управител през май 1879 г. бил назначен Янко Копчев от Чирпан, революционер, заточеник в Диарбекир, откъдето се завърнал едва след Освобождението. Назначен е и полицейски комисар, в града са разположени милиционерско-жандармерийски части – по същество въоръжените сили на Източна Румелия. За тях бързо били изградени подходящи казарми югозападно от железопътната гара. Разкрити били околийски съд (1879 г.), пощенска станция (1 януари 1881 г.). През 1884 г. се появило първото кредитно учреждение – земеделска каса, прерастнала по-късно в клон на БЗКБ. През 1882 г. била построена болница с един лекар и 10 болнични легла, а през 1886 г. и първата градска амбулатория. През 1882 г. в Хаджи Елес било построено и открито класно училище, което през следващата година се настанило в специално построена за него двуетажна сграда. Град Хаджи Елес започнал бурно да расте както по броя на жителите си, въпреки миграцията на турското население в посока Турция, така и по площ – предимно по посока на гарата, северно от която били изградени над 20 склада: за житни произведения, тютюн, строителни материали, различни селскостопански, манифактурни и колониални стоки. Около гарата се появили търговски дюкяни, работилници, кръчми, ханове, хотели... До Освобождението Хаджи Елес е бил разположен в днешната северозападна част на града, на около един км от железопътната гара. Само за две десетилетия центърът му се прехвърлил в непосредствена близост до гарата. Населението на Хаджи Елес, Дервент и другите селища от околията вземат дейно участие в Съединението на Източна Румелия с Княжество България. След Съединението бурното развитие на Хаджи Елес продължава. В резултат на новоприет закон на 1 януари 1887 г. Хаджи Елес от град става село. Следват бурни протести и предложения, в резултат на които на 18 ноември 1889 г. V-то Обикновено народно събрание взема решение, утвърдено с Указ № 589/30.11.1889 г. на княз Фердинанд, поместен в брой № 5/08.01.1890 г. на “Държавен вестник” с което Хаджиелеската селска община отново е преименувана в градска, т.е. възстановява се статутът на град на Хаджи Елес. Пет години по-късно, при раждането на

престолонаследник на българския княз, Фердинанд удовлетворява молбата на жителите на града и с Указ № 63/31.01.1894 г. Хаджи Елес е преименуван на Борисовград на името на бъдещия български цар – Борис III. През 1906 г., с Указ № 462, обнародван на 21.12.1906 г. село Дервент е преименувано на Дебър, а село Юртчи – на Любеново. През 1893 г., според “Български алманах” от същата година, в Хаджи Елес се появяват и двама “фабриканти на спиртни питиета”. През 1895-1896 г. към тях се присъединява още един. В четвъртия “Български алманах” от 1897 г. дословно пише: “Раде Балабановъ. Борисовградъ. Фабрикантъ на спиртни питиета. Фабриката е основана презъ 92 год. И произведенията ѝ се експедира въ цялата околия а така също и въ другитъ близни окръж., които по качествата си сж извъстни за най-добри.” Вероятно в случая става дума не за фабрики в класическия смисъл, а за големи занаятчийски работилници. Подобна на тях е и фабриката за “сусанови масла”, появила се в началото на XX век в Борисовград. Бурното развитие на Борисовград продължава и след 1900 година. Растежът му не е прекъснат дори от унищожителното земетресение през април 1928 г., когато в резултат на три много силни труса: на 14 април – Чирпанското земетресение, класифицирано със сила 6.9 степен по Рихтер, IX степен по официалната в България MSK-64 (скалата на Медведев-Шпонхойер-Карник); на 18 април – Пловдивското земетресение, със сила 7.0 по Рихтер и IX – X степен по MSK-64 и на 25 април – Старозагорското земетресение – магнитуд 5.7 по Рихтер, VIII степен по MSK-64. Резултатите от тези земетресения са плачевни за населението на днешен Първомай. В Борисовград и Дебър няма здрава сграда, 90 % са практически неизползваеми. Още по-трагично е положението в Любеново – на практика незабавно е взето решение селото да се премести и изцяло да се застрои наново на около 1.5 км южно от разрушеното, на днешното място. На фона на разрушенията – само след първия трус разрушените сгради са над 1 000, жертвите са сравнително малко – обикновено се посочват 8 убити, предимно деца и около 100 – 150 ранени. Още при първия трус са убити 6 души, в това число 4 деца, а са ранени около 20, 11 от които тежко. Населението, което първоначално се разбягало, с помощи от цялата страна и от чужбина постепенно се окопитва и започва да преодолява последствията. Но за да се преодолеят всички последствия са били нужни над десет години и милиони левове. Първите истински предприятия в града се появяват около 1940 г. През 1938 г. се появява тъкачната фабрика “Селянка”, на следващата година е основано и акционерното дружество “Витекс” за производство и експорт на пулт, консервирани зеленчуци и млян червен пипер. Появяват се и няколко малки предприятия – мелници за червен пипер, които при национализацията през 1947 г. са присъединени към “Витекс” и то се превръща в “Партизанин”,

един мощен консервен комбинат от седемдесетте и осемдесетте години на XX век. Към “Партизанин” след 1985 г. е изградено първото в България предприятие за кетчуп – “Булто” След 1989 г. КК “Партизанин” бе реорганизиран в акционерно дружество “Булконс”, а “Булто” продължи да съществува като напълно самостоятелна фирма. С МЗ № 9159 на Министъра на просвещението, обнародвана на 05.01.1946 г. Борисовград е преименуван на Първомай. С Указ № 829, обнародван на 29.08.1969 г. към Първомай са присъединени като квартали бившите села Дебър и Любеново. През втората половина на XX век в Първомай в Първомай се появяват предприятия, като най-голямата пасмантерийна фабрика в Югоизточна Европа – “Искра”, Авторемонтния завод “Иван Чуков” – сега АРЗ, Завод “Георги Ганев” – сега “Изипласт”, Завод за спирачни съоръжения (ж.п. калодки), голямо млекопреработващо предприятие – клон на “Млечна промишленост” –Пловдив, птицекланица, шивашкото предприятие “Кап. Георги Кротнев” – дн. “Алена Р” ООД, изчезналия вече Машиностроителен завод “Сребрин Чуков”, агонизиращата кооперация “Единство” – бивша ТПК “Желю Иванов”, РПК “ПетърБояджиев” – дн.ВК “Съгла-сие”... Почти всички вече са приватизирани, поети от нови собственици и е нужно известно време за да стане ясно тяхното бъдещо развитие. През последните няколко години започнаха да възникват и нови частни производствени фирми. Сред тях заслужава да се отбележи изграждащото се изцяло с френски капитали голямо предприятие за обработка на вълна, няколко добре работещи шивашки предприятия, консервно предприятие – клон на “Олинеза”, оранжерии и др. Първомайско е голям производител на селскостопанска продукция, особено в областта на зеленчукопроизводството. Селскостопанското производство е дело на местните кооперации и преди всичко на частни стопани, които произвеждат значително количество продукция, но страдат от липса на пазари и реализация. Населението на града нараства непрекъснато до около 1970 година, след което се забелязва известен застой, дори намаляване на броя на жителите, което е резултат на редица обективни и субективни фактори. Движението на населението се вижда в посочената по-долу таблица (посочените цифри в последната колона са получени чрез обикновено събиране и служат само за ориентировка спрямо данните след 1969 г.):

Година на преброяване	Населени пунктове			Общо
	Първомай	Дебър	Любеново	
1880	799	1950	550	3299
1892	1232	2342	642	4216
1900	1875	2911	458	5244
1910	2367	3457	561	6385
1920	3038	3513	593	7144
1934	4321	4199	791	9311
1946	5050	4411	845	10306
1956	7894	4168	915	12977
1965	10178	3883	1027	15088
1975	16595			

1985	17095	След 29.08.1969 г. Дебър и Любеново са присъединени като квартали към Първомай и престават да съществуват като отделни селища.
1991	17265	
2000*	16702	

* към 01.08.2000 г. по данни на служба ГРАО на Общ. Администрация - Първомай

Първомай има сериозни успехи в областта на културата и спорта.

Основа на изявите в културната област са двете читалища, работещи в града – Образцово народно читалище “Св. Св. Кирил и Методий” в кв. Първомай с филиал в кв. Любеново и Народно читалище “Просвета” в кв. Дебър. Към тях са изградени редица самодейни колективи: Ансамбъл за народни песни и танци, оркестър “Дионис”, оркестър “Веселите момчена”, драматични състави, фолклорни формации, група за руски песни, група за стари градски песни, библиотеки, клуб на дейците на културата и ред други, които развиват много богата дейност и изнасят концерти, представления и спектакли в града, общината, страната и дори в чужбина – през настоящата година фолклорна група на ОНЧ “Св. Св. Кирил и Методий” участва във фестивал в Антверпен, Белгия, предвижда се през 2003 г. участие в подобна проява в Италия. Ежегодно в града се провежда голям празник на тракийската народна музика. Първомай и района са родно място на няколко от големите български писатели, най-известни от които са Героят на НРБ академик Георги Караславов и Слав Хр. Караславов, чиито книги са преведени на десетки чужди езици в милионни тиражи. В момента в Дружеството на писателите в Първомай членуват десетина местни творци, автори на общо около тридесет издадени книги: лирика, проза, краеведчески изследвания и др. п. Някои от тях са членове и на дружеството на писателите в Пловдив. В града творят и художници, дърворезбари, фотограф-художници и други творци в различни сфери на духовния живот. В града и няколко селища в общината са изградени кабелни телевизии и местен радиовъзел. В областта на спорта работят няколко спортни клуба: “Борислав”, “Атлет”, “Олимп”, Клуба за конен спорт “Каубой”, Шахклуб “Дуел”... Футболният клуб

“Борислав”, намиращ се през настоящия сезон в “В” група, има записани и няколко сезона в “Б” РФГ и добри постижения в турнирите за купата на страната. Първомай има славно минало във волейбола. Организирано волейбол в Първомай се от 1931 г . Местен отбор се е състезавал във втора “А” РВГ. Сериозни успехи са постигнати в леката атлетика, водомоторния спорт, хандбала и през последните години особено във бадмингтона (СК “Атлет”), където са завоювани редица републикански титли. В града работят и Туристическо дружество “Драгойна” и поделение на СБА. В момента органи на държавно-административното и обществено самоуправление в града и общината са Общинския съвет, състоящ се от 20 общински съветници, представители на различни политически сили и Общинска администрация, начело с общински кмет, избран с пряко гласуване.